

(ಜನ)ಲೋಕಪಾಲ ಮತ್ತು
ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ

ಡಾ. ಎ. ಷಣ್ಮುಖ

ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಜ್ಞಾನಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ

(ಜನ)ಲೋಕಪಾಲ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ

ಡಾ. ಎ. ಪಣ್ಣುಖ*

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ! ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದು ಮಾತನಾಡದವರೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮದ ಕುರಿತು ಇದರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಶಕ ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಆತಂಕ ದುಗಡಪೂರಿತ ಆಕ್ರೋಶಗಳು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆಯೆಂಬ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನ ಅಜ್ಜ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ 'ಜನಲೋಕಪಾಲ'ವೇ ರಾಮಬಾಣವೆಂದು ಸಾರಿ ಚಳುವಳಿ ನಿರಶನಗಳಿಗೆ ಮುಂದಾದರು. ಆಗ ಇಂತಹ ಒಂದು ಮುಂದಾಳುವಿಗಾಗಿಯೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೆಟ್ರೋ ಸಿಟಿಗಳ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕೆಳಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಜನರು ಅವರ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ವಿದುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ಸಹ ಅದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾತ್‌ನೀಡಿದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ಲೋಕಪಾಲ ಚಳುವಳಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಅದರ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಲುವಿನ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಜನಲೋಕಪಾಲದ ಕುರಿತು ಇರುವ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬಲ್ಲವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

I

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ (ಮೂಲತಃ ಸ್ವೀಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಳೆದುದು) ಒಂಬಡ್ನಾಮನ್‌ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೊಂದು ಲೋಕಪಾಲ ಸಂಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕೆಂದು 1963ರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಂಗಲ್ ಹನುಮಂತರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದ 1966ರಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣ ಆಯೋಗವೂ ಸಹ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಭೂಷಣರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಲೋಕಪಾಲ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ 1968ರಲ್ಲಿ

* ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ-577451

ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಲೋಕಸಭೆಯು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೂ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಗದೆ ಸದನ ಸಮಿತಿಯ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡ ಲೋಕಪಾಲ ಮಸೂದೆಯು ಹಲವು ಬಾರಿ (1970, 1977, 1985, 1996, 1998, 2001) ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಬಾರಿಯೂ ಇದರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಇಲ್ಲವೇ ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಜಂಟಿಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾ ಬರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 1983ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರ ಸರ್ಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. 2002ರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ವೆಂಕಟಾಚಲಯ್ಯನವರ ನೇತೃತ್ವದ ಸಂವಿಧಾನ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯು ಪ್ರಧಾನಿಯವರನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಲೋಕಪಾಲ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ 2005ರಲ್ಲಿ ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯ್ಲಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದ ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗವೂ ಸಹ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಪ್ರಬಲ ಲೋಕಪಾಲ ಸಂಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿತು. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಲೋಕಪಾಲದಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿದರೂ ಸಹ ಅದರ ರಚನೆ, ಸ್ವರೂಪ, ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪದೇ ಪದೇ ಜಂಟಿಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಬರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವರ್ಷ	ಲೋಕಪಾಲಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು (Recurring)	ಮಸೂದೆಯ ಸ್ಥಿತಿ
1968	ರೂ. 3 ಲಕ್ಷ	ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಸೂದೆ ಅಂಗೀಕಾರವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಲೋಕಸಭೆಯು ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಂಡಿತು. ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಯಿತು.
1971	ರೂ. 20 ಲಕ್ಷ	ಐದನೇ ಲೋಕಸಭೆಯು ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮಸೂದೆ ಕೈಬಿಡಲಾಯಿತು.
1977	ರೂ. 25 ಲಕ್ಷ	ಜಂಟಿ ಆಯ್ಕೆಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಆರನೇ ಲೋಕಸಭೆಯು ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಂಡಿತು.
1985	ರೂ. 25 ಲಕ್ಷ	ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಿತು
1989	ರೂ. 35 ಲಕ್ಷ	ಒಂಬತ್ತನೇ ಲೋಕಸಭೆಯು ವಿಸರ್ಜನೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಮಸೂದೆಯು ಕೈಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.
1996	ರೂ. 1 ಕೋಟಿ.	ಮೇ 9, 1996 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಲೋಕಸಭೆಯು ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಂಡಿತು.
1998	ರೂ. 1 ಕೋಟಿ.	ಸಂಸದೀಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯು ನೀಡಿದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ 12ನೇ ಲೋಕಸಭೆಯು ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಂಡಿತು.
2001	ರೂ. 1.5 ಕೋಟಿ.	ಲೋಕಸಭೆಯು ವಿಸರ್ಜಿತಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಯಿತು.
2011/2012	ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಹಣಕಾಸಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ.	ಲೋಕಸಭೆಯಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾದ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ ಆಯ್ಕೆ ಸಭೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಆಕರ: ["Comparison of Lokpal Bill Drafts"](#). India Policy Wiki. Retrieved 11 June 2012.

2011ರ ಲೋಕಪಾಲ ಮಸೂದೆ:

2010 ರಲ್ಲಿ ಯು.ಪಿ.ಎ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸರ್ಕಾರವು ಮಸೂದೆಯ ಒಂದು ಕರಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿತು. ಈ ಮಸೂದೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಒಂದು ಒಂಬಡ್ನಾಮನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಹಲವು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಈ ಕರಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ, ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸದರ ವಿರುದ್ಧ ದೂರು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ, ಈ ಕರಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರಿಂದ ಇದೊಂದು ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಥೆಯೆಂದು, ಇದು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಶಿಫಾರಸಿನ ಅಧಿಕಾರ ಮಾತ್ರವಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಆ ಗುಂಪಿನವರು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆಯವರು 5 ಏಪ್ರಿಲ್ 2011ರಂದು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟಾವಧಿಯ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಠಿಣವಾದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿರೋಧಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಒತ್ತಡ ಹೇರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಈ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವು ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆಯವರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಒಂದು ದಿನದ ನಂತರ ಅಂದರೆ ಏಪ್ರಿಲ್ 9, 2011 ರಂದು ಈ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಅಂತ್ಯವಾಯಿತು. ಅಂದೇ ಸರ್ಕಾರವು ಜಂಟಿಸಮಿತಿಯ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಗೆಜೆಟೆಡ್ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಿತು.

ಈ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ವಯ ಒಂದು ಜಂಟಿ ಕರಡು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಐದು ನಾಮನಿರ್ದೇಶಿತ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಿಂದ ನಾಮನಿರ್ದೇಶಿತಗೊಂಡ ಐವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಸದಸ್ಯರ ಹೆಸರು	ಹಿನ್ನೆಲೆ
ಶ್ರೀ ಪ್ರಣಬ್ ಮುಖರ್ಜಿ	ಕೇಂದ್ರ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವರು
ಪಿ. ಚಿದಂಬರಂ	ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಸಚಿವರು
ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲಿ	ಕೇಂದ್ರ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಸಚಿವರು
ಕಪಿಲ್ ಸಿಬಲ್	ಕೇಂದ್ರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಹಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಚಿವರು
ಸಲ್ಮಾನ್ ಖುರ್ಷಿದ್	ಕೇಂದ್ರ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವರು
ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆ	ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ
ಎನ್. ಸಂತೋಷ್ ಹೆಗಡೆ	ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ
ಶಾಂತಿ ಭೂಷಣ್	ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ
ಪ್ರಶಾಂತ್ ಭೂಷಣ್	ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ
ಅರವಿಂದ ಕ್ರೇಜಿವಾಲ್	ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ

ಈ ಜಂಟಿ ಕರಡು ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದವರು ಪ್ರಣಬ್ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಜೂನ್ 30, 2011 ರೊಳಗೆ ಮುಗಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಏಪ್ರಿಲ್ 16, 2011 ರಿಂದ ಜೂನ್ 15 2011 ರವರೆಗು ಸುಮಾರು ಏಳು ಬಾರಿ ಕರಡು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಮಿತಿಯು ನಡೆಸಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಾ ನೇತೃತ್ವದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ತಂಡದವರ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮೂಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಇಡೀ ಕರಡು ಮಸೂದೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅಣ್ಣಾ ತಂಡವು ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹೊರನಡೆಯಿತು. ಸರ್ಕಾರವು ತಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಆಗಸ್ಟ್ 4, 2011 ರಂದು ಅಂಗೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಮಂಡಿಸಿತು (ಈ ಮಸೂದೆಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಿಗಾಗಿ ನೋಡಿ ಅನುಬಂಧ-1) ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಾ ತಂಡದ ತನ್ನದೇ ರೀತಿಯ ಜನಲೋಕಪಾಲದ ವಿಚಾರ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂದಿತು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲ vs ಜನಲೋಕಪಾಲ

ಅಣ್ಣಾಹಜಾರೆ ತಂಡವು ಇದುವರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಯ ಕುರಿತು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಆಂದೋಲನವನ್ನೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲವೂ ನೆಪಮಾತ್ರವೂ ಆದ ಲೋಕಪಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಆರೋಪಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅದು ತನ್ನದೆ ಆದ ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಬಲ ಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರಿತು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲ ಮತ್ತು ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿವೆ. ಅಂತಹ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಂದರೆ:

1. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಪ್ರಧಾನಿ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಲೋಕಪಾಲ ಮತ್ತು ಜನಲೋಕಪಾಲ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲ್ ಪ್ರಕಾರ, ಲೋಕಪಾಲ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಹೊರಗಿಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಎಂ. ಎನ್. ವೆಂಕಟಾಚಲಯ್ಯ ಮತ್ತು ಜೆ. ಎಸ್. ವರ್ಮ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದರೆ ಈ ಸ್ಥಾನ, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಯು ಲೋಕಪಾಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ರಚಿಸಿರುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಭಾರತವೂ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯವರು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಲೇಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ 1989, 1996 ಮತ್ತು 1998 ರ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಹುದ್ದೆಯೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಸದನ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
2. ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ಲೋಕಪಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸದೆ ಇರಲು ಸರ್ಕಾರ ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ಅದನ್ನು, ಸರ್ಕಾರ, ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಮಸೂದೆ (ಜೆ.ಎ.ಬಿ) ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸ

ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮೇಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ದೂರುಗಳನ್ನು ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಬೇಕು. ಸುಳ್ಳು ದೂರುಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ತಕ್ಕ ರಕ್ಷಣೆಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಜನಲೋಕಪಾಲ್‌ವಾದ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಉತ್ತರಖಂಡ ರಾಜ್ಯದ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಹಂತದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ 1997 ರ ಮೊದಲು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಕೂಡ ದೇಶದ ಶಾಸಕಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಲ್ಲ ಎಂದು ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

3. ಮೂರನೆದಾಗಿ, ಲೋಕಪಾಲ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಿ.ಬಿ.ಐ. ಸೇರಿಸುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ, ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಧಿಕಾರ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಉದಾ: ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್ ವಿಚಾರಣ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂದೊಂದು ಉತ್ತಮ ಎಜೆಂಟ್ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅದು ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳೊಳಗೆ ಅದು ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಪಿಶಾಚಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಲೋಕಪಾಲ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ವಾದ.

ಆದರೆ, ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಪ್ರಕಾರ ಸಿ.ಬಿ.ಐ.ಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಿ.ಬಿ.ಐ.ಯನ್ನು ಆರ್.ಟಿ.ಐ ಯಿಂದ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತನಿಖಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ತೊರೆಯದಿದ್ದರೆ, ಲೋಕಪಾಲ ಖಾಲಿ ಡಬ್ಬಿಯಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಿ.ಬಿ.ಐ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿರುದ್ಧದ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳ ತನಿಖೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸಂಸದರು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

4. ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಕುರಿತ ದೂರುಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟರೆ, ಜನಲೋಕಪಾಲವು ಆ ದೂರುಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವೋಟಿಂಗಾಗಿ ನೋಟು ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಲಂಚಪಡೆದಂತಹ ಹಗರಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಇಂತಹವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲು ಲೋಕಪಾಲಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಇದರ ವಾದ.
5. ದೂರು ಪರಿಹಾರಕ್ಕೂ ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಜನಲೋಕಪಾಲ ಹೇಳಿದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮೌನವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಓರ್ವ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ದಂಡಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಜನಲೋಕಪಾಲ. ಆದರೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ದಂಡನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವವಿಲ್ಲ.
6. ಲೋಕಪಾಲರ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ನಿಲುವುಗಳಿವೆ. ಜನಲೋಕಪಾಲದ ಪ್ರಕಾರ ಇಬ್ಬರು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂವಿಧಾನ ತಜ್ಞರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಯಿರಬೇಕು. ಲೋಕಪಾಲದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಮೊದಲ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿ ಮಾಡಲು ನಿವೃತ್ತ ಸಂವಿಧಾನ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿ ಇರಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಿ ಮಸೂದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಐದು ಮಂದಿ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದಿಂದಿರಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಮಂದಿ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಮಿತಿಯೇ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ.
7. ಲೋಕಪಾಲರ ಉತ್ತರಾದಾಯಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜನಲೋಕಪಾಲದ ಪ್ರಕಾರ ಓರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೂಡ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಿಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಮಸೂದೆಯನ್ವಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನು ಪದಚ್ಯುತ ಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮನವಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.
8. ಲೋಕಪಾಲ ನೌಕರರ ಕುರಿತು ಬರುವ ಅಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಿ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಲೋಕಪಾಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೇ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

9. ವಿಚಾರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಸಿ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ವಿಚಾರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಜನಲೋಕಪಾಲದ ವಾದ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲದ ಪ್ರಕಾರ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತದೆ.
10. ಕೆಳಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ, ಎ ಗುಂಪಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಲೋಕಪಾಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮೇಲು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದರೆ, ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎಂಬುದು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಪ್ರಕಾರ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿರೋಧಿ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು ಲೋಕಪಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಡಳಿತದ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಹೇಳುತ್ತದೆ.
11. ಜನಲೋಕಪಾಲದ ಪ್ರಕಾರ ಕೇಂದ್ರ (ಲೋಕಪಾಲ) ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ (ಲೋಕಾಯುಕ್ತ) ಒಂದೇ ಮಸೂದೆ ಇರಬೇಕೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಮಸೂದೆ ಕೇಂದ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ ಗೊಳಿಸಿದೆ.
12. ಜನಲೋಕಪಾಲವು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ತೀವ್ರವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ 10 ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸಜೆ, ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷೆ, ಉದ್ಯಮಿಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ದಂಡ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಮಂದಿನ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹರನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲದಲ್ಲಿ 10 ವರ್ಷದ ಸಜೆಯ ಮಿತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.
13. ಜನಲೋಕಪಾಲದ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳು ಮಾತ್ರ ಲೋಕಪಾಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲವು ಎಲ್ಲಾ ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತದೆ.

14. ಸುಳ್ಳು ಮತ್ತು ದುರುದ್ದೇಶ ಪೂರಿತ ದೂರುಗಳಿಗೆ ಜುಲಾನೆ ಮಾತ್ರ ವಿದಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಜನಲೋಕಪಾಲ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಮಸೂದೆಯು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 2 ರಿಂದ 5 ವರ್ಷಗಳ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ದಂಡ ವಿದಿಸುತ್ತದೆ.

15. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಇತರೇ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜನಲೋಕಪಾಲ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಕೇಸುಗಳ ತ್ವರಿತ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೀಠ, ಅನಗತ್ಯ ವಿಳಂಬ ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಸಿ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

(ಅಣ್ಣ ತಂಡದವರು ನೀಡಿರುವ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಹೋಲಿಕೆಯ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಅನುಬಂಧ-2 ನ್ನು ನೋಡಿ.)

ಅಣ್ಣ ತಂಡದ ವಿರುದ್ಧ ಟೀಕೆಗಳು:

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಹಜಾರೆ ನೇತೃತ್ವದ ಹೋರಾಟದ ವಿರುದ್ಧವೂ ಟೀಕೆಗಳು ಎದ್ದವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅರುಂಧತಿ ರಾಯ್, ಸುಬ್ರಮಣಿಯನ್ ಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರತಾಪ್ ಬಾನು ಮೆಹತಾರಂತಹ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಗುರುತರವಾದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ:

1. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಟೀಕೆಗಳೆಂದರೆ ಇಡೀ ಹೋರಾಟವು ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣ ಹೋರಾಟದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕೊಡಲಿ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಂಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಇರುವುದು ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತಿನಿಂದ ನಿಯೋಜಿತವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೇ ಹೊರತು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಗಲ್ಲ. ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮಸೂದೆ ರೂಪಿಸುವ ಕ್ರಮವೇ ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸಂಸತ್ತಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೈಜಾಕ್ ಮಾಡಿದಂತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾದವನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ದಿ ಪಾಲಿಸಿ ರಿಸರ್ಚ್‌ನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಪ್ರತಾಪ್ ಬಾನು ಮೆಹತಾರವರು ಸಹ ಬೆಂಬಲಿಸಿ “ಇದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಮಸೂದೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

2. ಲೋಕಪಾಲ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ಅಣ್ಣಾ ತಂಡದ ವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಟೀಕೆಗಳಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಬೇಕೆನ್ನುವ ಅವರ ವಾದವನ್ನು ಅಣ್ಣಾ ತಂಡದಿಂದಲೇ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನಗೊಂಡಿದ್ದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಧೀಶರಾದ ಜಸ್ಟಿಸ್ ವರ್ಮರವರು ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಅಸಂವಿಧಾನಿಕವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ರಚನೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ವಾದ.
3. ಮ್ಯಾಗ್ನೆಸ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ ಶ್ರೀಮತಿ ಅರುಣ ರಾಯ್ ರವರು, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಯಂತ್ರದ ಆಳ-ಅಗಲಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಅತಿಯಾದ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
4. ಖ್ಯಾತ ಬರಹಗಾರ್ತಿ ಮತ್ತು ಚಳುವಳಿಗಾರರಾದ ಅರುಂಧತಿ ರಾಯ್ ಜನಲೋಕಪಾಲದ ಕಠಿಣ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. “ಮಾವೋವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಜನಲೋಕಪಾಲವಾದಿಗಳು ಈವರೂ ಒಂದೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಇಬ್ಬರದೂ ಆಗಿದೆ. ಅಣ್ಣಾ ಗಾಂಧಿವಾದಿ ಎಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಆಶಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವೇ ಆಯ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ತಂಡ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿರೋಧಿ ಮಸೂದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸರ್ಕಾರಿ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ” ಎನ್ನುವುದು ಅರುಂಧತಿರಾಯ್ ರವರ ನಿಲುವು. ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಗುರುತರವಾದ ಅಪಾದನೆ ಎಂದರೆ, ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕು ಮತ್ತಿತರ ಜಾಗತಿಕ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವಿದೇಶೀ ಬಂಡವಾಳಗಾರರು ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಿಗ್ಗಜರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕೆಲವು ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಈ ಜನಲೋಕಪಾಲ ಮಸೂದೆಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಜನಲೋಕಪಾಲದ ಹಿಂದೆ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಲಾಭಿ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಟೀಕೆ. ಇದರಿಂದ

ಇಡೀ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಅವರು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದುವರೆಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಜನಲೋಕಪಾಲವು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಶಕ್ತಸಾಧನವೆಂದು ಅಣ್ಣಾ ತಂಡ ಮತ್ತು ಅದರ ಬೆಂಬಲಿಗರ ವಾದವಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜನಲೋಕಪಾಲದ ಚಳುವಳಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಎನ್ನುವುದು ಟೀಕಾಕಾರರ ಆತಂಕವಾಗಿದೆ. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಟೀಕಾಕಾರರು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗಲೀ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಅಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನಾಗಲೀ ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಅವಶ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ವಿರೋಧಿಗಳ ನಿಲುವೂ ಹೌದು. ಈ ರೀತಿಯ ನಿಲುವುಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕುರಿತು ಎಷ್ಟು ಆಳವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ? ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪಾತ್ರವೇನು? ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಕುರಿತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಏನು? ಲೋಕಪಾಲದಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ? ಲೇಖನದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೇಲೂ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

II

ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಾನೂನು/ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಪರಿಹಾರ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದೆ. ಇಂದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ಅದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿರಾಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಕುರಿತು ಯಾರೂ ಯೋಚಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಓರ್ವ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ರಾಜಕಾರಣಿ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಾಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ? ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ “ಸೆಕ್ಟರ್‌ಗಳ ಲಾಭಿ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆವರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ ಅರುಂಧತಿ ರಾಯ್‌ರವರು ನೀಡುವ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನೇ ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಭಾಗಶಃ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂತು ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ್ದೇ ನಿಯಮವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಟಾಟಾದ ನ್ಯಾನೋ ಕಾರಿನ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬೆಂಗಾಲದ ಸರ್ಕಾರ ಸಿಂಗೂರಿನಲ್ಲಿ 997 ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು 90 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿತು. ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಮೊದಲ 60ವರ್ಷಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ 30 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಂತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಆ ಭೂಮಿಯು ಆ ಕಂಪೆನಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ‘ಉಡುಗೊರೆ’ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ 45ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ರೈತರನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ರಸ್ತೆ, ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ವಿದ್ಯುತ್ ನೀಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟನ್ನು ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಕಂಪೆನಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಂದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಯೋಚಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಭೂಮಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳು ಅದರ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ವ್ಯವಹಾರದ ಲಾಭಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಏನು ಲಾಭ? ಆದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟು

ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀವು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ನಮಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವಾಗ ಬೇಡಿಕೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಹಣ ಕೇಳುವ ಅವಕಾಶವೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ಬರುವ ಹಣದ ರುಚಿ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಇವರೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ರೈತರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸ ಬಳಸಿ ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿಗಳ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ದಂಧೆಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ತಮಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಹಣ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ. ಅದೇ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳು ಲಾಭಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತರ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದು ಯಾರು? ಅದು ಇಂದು ನಾವು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ! ಓರ್ವ ಮಂತ್ರಿ ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಒಂದು ಆಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ರೈತರ ಅಥವಾ ಜನರ (ಖಾಸಗಿಯವರ) ನೂರಾರು-ಸಾವಿರಾರು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗೆಯೇ (in-built) ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬೇರು ಅಡಗಿದೆ ಅಲ್ಲವೇ? ಲೋಕಪಾಲ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಸಹ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಚನೆಯಲ್ಲವೇ? ಅರುಂಧತಿ ರಾಯ್ ಮತ್ತು ಅರುಣಾ ರಾಯ್‌ರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಜನಲೋಕಪಾಲವೆನ್ನುವ ಸಂಸ್ಥೆ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಸಾರ್ವಭೌಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿರುವಂತಹ ಇಡೀ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥರದ ಅಧಿಕಾರವರ್ಗವೂ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವಿಸ್ತೃತ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾದರೆ ಆ ಲೋಪದ ಪ್ರಮಾಣವೂ ವಿಪರೀತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲವೇ? ಹೀಗಾಗಿ, ಇದು ಮತ್ತೊಂದು ಬೃಹತ್ ಸ್ವರೂಪದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗುವ ಅಪಾಯವಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಗ್ರಹಿಕೆ

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿರೋಧಿ

ನಿಲುವುಗಳನ್ನೇ ತಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಅನೈತಿಕವಾದದ್ದು ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸುವ ತಾವೇ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಅಪಾದನೆಗಳು ಬಂದಾಗ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರೂ ಸಹ ತಾವು ಅತ್ಯಂತ ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದೆವೆಂಬ ಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತಮ್ಮದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೆಂದು ಕಂಡರೂ ಯಾರೂ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದದ್ದೇನೂ ತಾನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರಾಳವಾಗಿಯೇ ಪುನಃ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರನ್ನು ಅವರವರಿಗೇ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದ ಜನಸ್ತೋಮವೂ ಸಹ ಅನೈತಿಕವಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದವರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದೊಡನೆ ಪರಮಾಪ್ತನೋರ್ವ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೈಸಲು ಧಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಠಾಧೀಶರು, ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಸಹ ಸಾಂತ್ವಾನ ನುಡಿಯಲು ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದೊಡನೆ ಜಾತಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಕಾದು ಅವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅನೈತಿಕವಾದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ಮಠಾಧೀಶರವರೆಗೆ ಏಕೆ ಈ ಪರಿ ಸಂತೈಸುತ್ತಾರೆ, ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪುನಃನಾಯಕನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ? ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅನೈತಿಕತೆ ಪರವಾಗಿರುವವರು (ಅಂದರೆ ಜಾತಿ, ಹಣದಾಸೆ, ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಕೃಪೆಗಾಗಿ) ಬೆಂಬಲಿಸುವವರು ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿದರೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಈ ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಭಾದಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ನೆಪದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧಿಗಳ ಷಡ್ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬಲಿಪಶುವಾದ ನಾಯಕನೆಂಬಂತೆ ಅವರಿಗಾಗಿ ಮರುಗುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸುವುದು? ಒಂದು ಕಡೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅದರ ಅನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕರಾಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾದ ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಚಳುವಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಹೀಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡವರ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ಸಾರ ಮತ್ತು ಅಸಹ್ಯ ತೋರದೆ ಅವರನ್ನು ಆದರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಏಕೆ ಹೀಗೆ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೈತಿಕತೆ ಮಾನವೀಯತೆ ಇದೆ. ಭ್ರಷ್ಟರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಪರವಾಗಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅನೈತಿಕರು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಕಾಳಜಿಯಿಲ್ಲದವರು ಎಂದು ಕರೆದುಬಿಡುವುದು ಸುಲಭ. ಆದರೆ ಭ್ರಷ್ಟರೊಂದಿಗಿರುವವರು ಭ್ರಷ್ಟರ ಪರವಾಗಿರುವವರೂ ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ಭ್ರಷ್ಟರೂ ಸಹ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವವರೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಧುಗಳು, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವವರೂ ಸಹ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಅನುಭವ, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೊಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಅವರ ಈ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಂದ ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗ...?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ನಾವು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಿರುವುದು ಇಂದು ಈ ಪರಿಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಹರವು ಹೆಚ್ಚಲಿಕ್ಕೂ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಏನಾದರೂ ಸಂಬಂಧ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ ನಮ್ಮ ಚರ್ಚೆಯ ದಿಕ್ಕು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಲೇಖನದ ಸ್ವರೂಪದ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣ ಮತ್ತು ಧೀರ್ಘವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ನಾವು ಸಾಗಬೇಕಿರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸಲಾಗುವುದು.

ಭಾರತದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ. ಅಂದರೆ, ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಎರವಲು ಬಂದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೃಹತ್ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಕುತೂಹಲ ನನ್ನದು. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮವು ಹೇಗೆ ತನ್ನದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ವಿವರಣೆಯೇ ಇಂದಿಗೂ

ಇಲ್ಲಿಯ ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿವರಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ತೋರಿಸಿರುವುದು ಈ ರೀತಿಯ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವವು ಪೌರಾತ್ಯ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದರೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ನೈತಿಕತೆಯ ಮಾನದಂಡದ ಪೋಷಕವನ್ನು ತೊಡಿಸಿದೆ. ಈ ನೈತಿಕತೆಯ ಮಾನದಂಡವೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ನಿಲುಕದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ.

ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪ್ರಭುತ್ವ (State) ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ

ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ಎನ್ನುವ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪಶ್ಚಿಮದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಎರವಲು ತಂದಿರುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಇಂದು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ವಿವಿಧ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾದ ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಗಳಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ಕರ್ತೃಗಳು ಪಡೆದು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಆ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಆದರೆ ಈ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಜನರು ಇವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವು ಇಲ್ಲಿ ಅಪಭ್ರಂಶ (ಜಞಾಢಿಣಱಿ) ಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಇದರಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿವೆಯೇ ಎನ್ನುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಏಳುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಸ್ಟೇಟ್ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಂಸ್ಥೆ. ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾರದ ಅಧಿಕಾರ ಅದಕ್ಕಿದೆ. ಜನರ ಜೀವನವು ಈ ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಾನೂನುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ನಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಸ್ವರೂಪದ ಸ್ಟೇಟ್ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತೇ? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ಟೇಟ್ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದ್ದು ಪಶ್ಚಿಮ/ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ ನಿಯಂತ್ರಕ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ 17-18ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ (Mukherji, Partha Nath, 2010).

ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇಟ್ ಕಲ್ಪನೆ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸ್ಟೇಟ್ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಜನರ ಜೀವನ ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಏಕೀಕೃತ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಾನೂನಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಟೇಟ್‌ಗೆ ಈ ಸ್ವರೂಪ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಕಾನೂನಿಗೆ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸ್ವರೂಪ ದಕ್ಕುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ರೋಮನ್ನರ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಕಾನೂನುಗಳು ಎಂದರೆ ಅವು ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಂತೆ ಇದ್ದವು. ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ನೂರಾರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ನೂರಾರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜನಜೀವನವು ಅವುಗಳದ್ದೇ ಆದ ನೀತಿ-ನಿಯಮ ಪದ್ಧತಿಗಳಂತೆಯೇ ಇತ್ತು (Raymond Wacks, 2006). ರೋಮನ್ನರ ಜಸ್ಟ್ ಜಂಟಿಯಂ ಈ ಸ್ವರೂಪದ ಕಾನೂನುಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರೋಮನ್ನರ ನಿಯಮಗಳಿಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿಯಮಗಳಿಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ರೋಮನ್ನರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕೀಕೃತ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಾನೂನುಗಳು ಆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರೋಮನ್ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಿಲಿಜಿಯೊ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟೂ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ದಾಟಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ರೂಢಿ-ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳೂ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳೂ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು (ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ಎಸ್.ಎನ್ 1994).

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕೊನೆಯ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಚರ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರೋಮನ್ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜೀವನ ವಿಧಾನ/ನೀತಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಮಾರ್ಗಗಳೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಗಾಡ್‌ನ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಸಕಲ ಮಾನವರು ಬದುಕುವುದು ಯುಕ್ತವೆಂದು ವಾದಿಸಿತು. ಸಕಲರೂ ಆ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಗಾಡ್ ಇಚ್ಛೆ/ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಸತ್ಯವಾದ ಗಾಡ್‌ನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ನಿಯಮಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಆಯಾ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುಳ್ಳು ಮಾರ್ಗಗಳ ಪರಿಣಾಮ. ಗಾಡ್ ನಿಯಮದಂತೆ ಬದುಕುವುದೊಂದೇ ಸತ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಅದು ಒಂದೊಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಂತಹ ನಿಯಮಗಳು ಗಾಡ್‌ನ ನಿಯಮಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಾರದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗಾಡ್‌ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಂತೆ (ಅದೇ). ಹೀಗೆ ನಿಯಮಗಳ ಸಾರ್ವಭೌಮತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿಯ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನತೆಯೊಂದಿಗೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ರೋಮನ್ನರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕೊನೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.13-14ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಅಂದರೆ ಸರಿಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಚರ್ಚಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಯೂರೋಪು ಈ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧಿಯಾಲಜಿಯ ಗಾಡ್, ಅವನ ಸಾರ್ವಭೌಮತೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಮಾನವ ಜನಜೀವನದ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಆ ಗಾಡ್‌ನ ಕಾನೂನುಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬೆಳೆದು ಬಂತು. 16-17 ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಚಿರಪರಿತ 'ಚರ್ಚ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೇಟ್ ನಡುವಣ ವಿವಾದ' ಅಂತ್ಯಗೊಂಡ ನಂತರ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ಟೇಟ್ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಚರ್ಚಿನ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಅಂದರೆ, ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ಯುಲರೀಕೃತಗೊಂಡ ಚರ್ಚಿನ ರೂಪದಂತೆ. ಆ ಸ್ಟೇಟ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿಯ ಧಿಯಾಲಜಿಯ ವಾದದಿಂದ ಮೂಡಿದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಸೆಕ್ಯುಲರೀಕೃತಗೊಂಡ ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಾನೂನಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹ್ಯೂಗೋ ಗ್ರೋಷಿಯಸ್ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸೆಕ್ಯುಲರೀಕೃತ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಾನೂನಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದ ಕೆಲವೇ

ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೆಸ್ಟ್‌ಫೇಲಿಯ ಒಪ್ಪಂದ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ನೇಷನ್-ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಒಂದು ನೇಷನ್(ಜನಾಂಗ) ವಾಸವಿರುವ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸ್ಟೇಟ್ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಟೇಟ್ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆಯಾ ಜನಾಂಗ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ/ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಆ ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಾನೂನು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಇತರೇ ಸ್ಟೇಟ್‌ಗಳಾಗಲೀ, ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಒಳಗಿರುವವರಾಗಲೀ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ (Raymond Wacks, 2006). ಈ ರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೊಳಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ, ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪ್ರಭುತ್ವ ಅಥವಾ ಸ್ಟೇಟ್ ಎನ್ನುವುದು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ನಂಬಿಕೆಯ ಸೆಕ್ಯುಲರೀಕೃತ ರೂಪವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಬದುಕುವುದು ತರವಲ್ಲ. ಒಂದು ಪ್ರಭುತ್ವದೊಳಗಿರುವ (ಗಾಡ್ ಪ್ರಭುವಾದರೆ, ಆತನ ದೈವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ಮಾನವ ಕುಲ ಆತನ ನಿಯಮಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಏಕರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಃ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ). ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತು ಅದು ಏಕರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಇದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಹಾಬ್ಸ್, ಲಾಕ್, ರೂಸ್ಸೋ, ಹಾಗೂ ಆಸ್ಪಿನ್‌ನಂತವರು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಲಾಕ್‌ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹೇಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧಿಯಾಲಜಿಯ ಸೆಕ್ಯುಲರೀಕೃತ ರೂಪ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎಸ್.ಎನ್.ಬಾಲಗಂಗಾಧರರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ'

ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭ

ಭಾರತದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ವರೂಪವೂ ಇದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ವಿಶ್ವದ ಇತರೆಡೆಗಳಂತೆಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ

¹ ನೋಡಿ: Jakob De Roover S. N. Balagangadhara, John Locke, Christian Liberty, and the Predicament of Liberal Toleration <http://www.jstor.org/stable/20452650>.

ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು 'ನೇಷನ್-ಸ್ಟೇಟ್' ಮಾದರಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದು ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನದ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತೇ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಈ ಕುರಿತು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಲೇಖನಗಳು ಪುಸ್ತಕಗಳು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಹಲಬುಲಿತು ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹಲಬುಲಿತುಗಳು ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳದಿರಲು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಶೋಷಣೆಯನ್ನೇ ಆಧಾರವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ, ಅದರ ಮೌಢ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಒಡಕಿನ ಗುಣಗಳು ಅದರೊಳಗೆ ಜೀವಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ನಾಯಕರನ್ನು ಹೊಣೆಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ (Bidyut Chakrabarty, 2008).

ಆದರೆ, ಈ ಮಾದರಿಯು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಜನಾಂಗವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಏಕರೂಪ ನಿರ್ದೇಶನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಆ ರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ ನಿಯಮವೆಂದರೇನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಇಲ್ಲಿರಬೇಕು ಅಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವಂತಹ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಇಡೀ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೇರೆಯದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಜನಾಂಗವಿದ್ದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಂತರವೂ ಆ ರೀತಿಯ ಜನಾಂಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ, ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಪರಿಚಯವೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಅದು ಬ್ರಿಟೀಷರಿಂದ ನಮಗೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಆದರೆ ಅದೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಜೀವನ ಅಲ್ಲಿಯ ಇಲ್ಲವೇ ಆಯಾ ಜಾತಿಗಳ ರೂಢಿ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವೇ ವಿನಃ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರವಾಗೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಪರಿಚಿತ(ರಾಜಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ, 2008).

ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿರುವೆಡೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಮೂಲಕ (ಇಲ್ಲಿಯ/ಹಿಂದು ಜನರ ಜೀವನದ ಆಧಾರ ನಿಯಮಗಳೆಂದು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಶಾಸನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ) ಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು. ನಂತರ, ಸ್ವತಂತ್ರಾನಂತರ ನೇಷನ್-ಸ್ಟೇಟ್ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ಭಾರತೀಯ

ಕಾನೂನುಗಳ (ಭಾರತೀಯರದ್ದೆಂದು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಕೊಟ್ಟವರು ಬ್ರಿಟೀಷರು) ಮೂಲಕ ಆಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು. ಆದರೆ ನೇಷನ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಅನುಭವ ಪ್ರಪಂಚದ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಜನಾಂಗವಾಗಿ ಬದಲಾಗಬೇಕಿತ್ತು ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಂತೆ ಸಮಾಜವೂ ಬದಲಾಗ ಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಾಗದ ಕಾರಣ (ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಇದಲ್ಲ) ಇದು ಕೇವಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತೇ ವಿನಹ ಜನರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು

ಪ್ರಭುತ್ವದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಅದು ಈ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಅನೈತಿಕವೆಂದೂ ಸಹ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದಕ್ಕೂ ಅನೈತಿಕತೆಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ನಡವಳಿಕೆಯು ಅನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಲೇ ಅದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಜನರು ಹಾಗೆ ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಹೀಗೆ? ಇದನ್ನೂ ನಾನು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಮೂಹದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಡವಳಿಕೆ ಭ್ರಷ್ಟನಡವಳಿಕೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹುಡುಕಿದರೆ ಸಿಗುವ ಉತ್ತರ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆಗಳು ಬ್ರಿಟೀಷರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರು “ಸುಳ್ಳು ಆಚರಣೆ”ಗಳನ್ನೇ ಭ್ರಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೂ ನಿಜ ರಿಲಿಜನ್ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಳು ರಿಲಿಜನ್ ಎನ್ನುವ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಥಿಯಾಲಜಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ನಿಜವಾದ ರಿಲಿಜನ್ (ಗಾಡ್‌ನ)ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವರು ನೈತಿಕರು ಎಂದಾದರೆ ಸುಳ್ಳು ರಿಲಿಜನ್ ಅನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು ನಿಜ ರಿಲಿಜನ್‌ನ ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ

ಅನೈತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭ್ರಷ್ಟತೆಯ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ರೂಪವಾದ ಕರಪ್ಟ್ (Corrupt) ಅಂದರೆ ಸತ್ಯವು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ವಿರೂಪಗೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ಬಳಸಿದ ಭ್ರಷ್ಟ ರಿಲಿಜನ್ (Corrupt Religion), ಭ್ರಷ್ಟ ಸಮಾಜ (Corrupt Society), ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು (Corrupt Practices) ಎಂಬ ವಿವರಣೆಗಳು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ರಿಲಿಜನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟ ಆಚರಣೆ ಅಥವಾ ನಡವಳಿಕೆ ಎಂದರೇನೆ ಅದು ಅನೈತಿಕ ಆಚರಣೆ ಅಥವಾ ಅನೈತಿಕ ನಡವಳಿಕೆ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೇನೆ ಈ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅನೈತಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ರಿಲಿಜನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದವರು ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವನೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಅವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಅಷ್ಟೇ.

ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ:

ಒಟ್ಟಾರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವ ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಗಳ ಕುರಿತ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಆಗ ಇಂದು ನಾವು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹುತೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಥವಾ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆ ರೀತಿಯ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದುದು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಜನರೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಆಗ ಈಗಿನಂತೆ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತಹ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುವ ಜೀವನವಿಧಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಇಂದಿನ ಪ್ರಭುತ್ವ ನಿಯಂತ್ರಿತ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ ಎನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಆಳುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಆಡಳಿತಗಾರರೂ ಸಹ ಇದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಈ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದ ರೀತಿನೀತಿಗಳು ಅಪರಿಚಿತವೇ!

ಅಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಅದರ ಹೊರಗೆ ಅಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಅನೈತಿಕ ಎಂದಾಗುವುದು ರಿಲಿಜಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಲಯಕ್ಕೆ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ (ಭಾರತಕ್ಕೆ 'ಸ್ಟೇಟ್' ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದಿದ್ದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ). ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜನರು ಆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವರಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಬೇರೆಯದೇ ರೀತಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ ಕಾನೂನುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದನ್ನು, ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಇತರ ಹಣ/ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ನಾವು ಒಂದು ಹೊಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಊಟದ ನಂತರ ಕೊಡುವ 'ಟಿಪ್ಸ್'ನ್ನು ಯಾರೂ ಸಹ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯವು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎಂಬುದು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಜೊತೆಗೆ ತಳುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವಂತದ್ದೇ ವಿನಹ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಮಾಜದ ಜೊತೆಗಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮಾಡಿದವರಾಗಲೀ, ಭಾರತೀಯರಾಗಲೀ ಒಂದು ಅನೈತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಮಾಡಲೇ ಬಾರದ ಕೆಲಸ ಎಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ, ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ, ಜನಲೋಕಪಾಲ್ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದವರ ವಿರುದ್ಧವೇ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಆರೋಪಗಳು ಕೇಳಿಬರುವುದು.

ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳೆಂದು ಆರೋಪ ಹೊತ್ತವರು ಮತ್ತು ಆರೋಪಿಸುವವರು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಅನೈತಿಕವೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಿದರೂ ಸಹ ಅವರ ಸಾಮಾನ್ಯ

ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಅದೇನು ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧವಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಅವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಸಹ ಅವರನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವಲಯದಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸುವಷ್ಟು ಅನೀತಿವಂತರೆಂದೇನು ಭಾವಿಸದೆ ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಧ್ವಂಧ್ವ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಿಂದ ತೊಲಗಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ದಾರಿ ಏನು?

ಕೊನೆಯದಾಗಿ:

ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ದಾರಿ ಒಂದೇ ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯ ಅಧ್ಯಯನ. ಭಾರತೀಯರು ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಭಾಗವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸಹಜವೆನ್ನುವಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಏನನ್ನು ತೊಲಗಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಹಾ ಅದಕ್ಕೆ ಇರುವ ದಾರಿ ಇದೊಂದೇ. ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ದಾರಿ ದೊರೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವಾಗಿರುವುದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ ಒಳಗಿನಿಂದ ಈ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಇದೆರಡರ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನತೆ ಏನು? ಈ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಸಮಸ್ಯೆಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು? ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ? ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಗಳು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲವಲ್ಲ, ಅಣ್ಣಾಹಜಾರೆಯವರ ಜನಲೋಕಪಾಲವನ್ನು ಅದು ಇರುವಂತೆಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಗದು. ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಇರಲಿ; ಅದು ಹೊಂದಿರುವ ಅಧಿಕಾರದ

ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಇನ್ನೊಂದು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ
ಮಾರ್ಪಡಾಗುವ ಅಪಾಯವೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ:

1. ಮಹಾಬಲ ಸೀತಾಳಬಾವಿ,(2011), “ಲೋಕ್ ಪಾಲ್ ಯಾಕಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲ ಕರುಡು ಮಸೂದೆಗಳ ಒಳಗೂ ಹೊರಗು”, ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ರಮಾನಂದ ಐನಕೈ,(2011), “ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಲಂಚ ಅನೈತಿಕವಲ್ಲ”, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಹೆಗಡೆ, ಧೈಯ ನಿಷ್ಠೆ ಪತ್ರಕರ್ತ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಮುದ್ರಣ, ಜಯನಗರ ಶಿರಸಿ.
3. ಪ್ರಭ ಕೆ.ಎಸ್,(2012), “ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರಗಳು”, ಜೆ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಹೊಸತು, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ. 8-10
4. ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಿ.ಜೆ.,(2012), “ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರಗಳು”, ಜೆ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಹೊಸತು, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ. 11-13.
5. ವಾಮನ್ ರಾವ್,(2012), “ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರಗಳು”, ಜೆ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಹೊಸತು, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ. 11-13.
6. ರಮಾ ಎಸ್. ಹಿರೇಮಠ,(2012), “ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರಗಳು”, ಜೆ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಹೊಸತು, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ. 385-389.
7. ಶರಣಗೌಡ ಎರಡತ್ತಿನ,(2012), “ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರಗಳು”, ಜೆ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಹೊಸತು, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ. 385-389.
8. ವೆಂಕಟೇಶ ಕೆ ಜನಾದ್ರಿ,(2012), “ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರಗಳು”, ಜೆ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಹೊಸತು, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ. 8-10.
9. ಪಾರ್ವತಿ ಐತಾಳ್,(2012), “ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರಗಳು”, ಜೆ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಹೊಸತು, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ. 385-389.
10. ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ಎಸ್.ಎನ್.,(2010), “ವಸಾಹತ್ತು ಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನ ಯೋಜನೆಗೆ ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆ,” ರಾಜಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ, ಸದಾನಂದ ಜೆ.ಎಸ್., ಪೂರ್ವವಲೋಕನ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ.37-61.
11. ಡಿ.ಆರ್.ಬಾಲಸುಬ್ರಮಣ್ಯಂ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ತೊಲಗಿಸಲು ಜನ್‌ಲೋಕ್‌ಪಾಲ್ ಮಸೂದೆ ಅಗತ್ಯ. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, 24 ಆಗಸ್ಟ್, 2011,
12. ಅಪ್ಪಟ ಜನಲೋಕ್ ಪಾಲ್ ಅಣ್ಣಾತಂಡ. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, 3 ನವಂಬರ್, 2011

23. Elie Kedourie (2004) “Nationalism”, Blackwell Publishers, Oxford, UK.
24. Molina, Fernando and Oiarzabal, Pedro J.(2009) 'Basque-Atlantic shores: ethnicity, the nation-state and the diaspora in Europe and America (1808-98)', *Ethnic and Racial Studies*, 32: 4, 698 — 715
25. Alessandra Beasley Von Burg, Caught Between History and Imagination Vico's Ingenium for a Rhetorical Renovation of Citizenship Philosophy and Rhetoric, Volume 43, Number 1, 2010, pp. 26-53 (Article) Published by Penn State University Press
26. Mukherji, Partha Nath(2010) 'Civic-secular and ethnic nationalisms as bases of the nation-state: multiculturalism at the crossroads?', *Asian Ethnicity*, 11: 1, 1 — 23
27. Rajarama Hegade (2008) “Vasaatupurva Karnatakada Rajyapaddati”, Prasaranga, Kannada University, Hampi.
28. Balagangadhara S.N. *The Heathen in his Blindness Asia West and the Dynamics of the Religion*, Manohar Publishers, 2005 (1994).
29. Balagangadhara S. N. and Esther Bloch, “Colonialism, Colonial Consciousness, and Political Theory”, Research Centre Vergelijkende Cultuurwetenschap, Ghent University, Belgium.

ಅನುಬಂಧ-1

ಲೋಕಪಾಲ ಮಸೂದೆ-2011: ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

ಲೋಕಪಾಲದ ಸ್ಥಾಪನೆ

ರಚನೆ: ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಅಥವಾ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಲೋಕಪಾಲದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರಬೇಕು. ಗರಿಷ್ಠ 8 ಜನ ಸದಸ್ಯರಿರಬೇಕು ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ 50 ರಷ್ಟು ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರಬೇಕು.

ಸದಸ್ಯರ ಅರ್ಹತೆ: ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ತಡೆ ನೀತಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ, ಜಾಗೃತ (ಗಿರಿಚಿಟಿಫಿಜಿ), ಹಣಕಾಸು, ಕಾನೂನು, ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ 25 ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

ಸದಸ್ಯರಾಗುವವರು ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರಬಾರದು, ಶಾಸಕರಾಗಿರಬಾರದು, ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷ, ಟ್ರಸ್ಟ್, ವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರಬಾರದು. ಲೋಕಪಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಲು ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವೀಕಾರದ ಮುನ್ನ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿರಬೇಕು.

ಆಯ್ಕೆಸಮಿತಿ: ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ, ಸ್ಪೀಕರ್, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ, ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಚಿವರು, ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ, ಓರ್ವ ಜೂರಿಸ್ಟ್, ಓರ್ವ ಧರ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ತನಿಖಾ ವಿಭಾಗ:

- ಲೋಕಪಾಲವು ಒಂದು ತನಿಖಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಎಸ್.ಪಿ. ಗಿಂತ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಅಧೀಕಾರಿಯಿಂದ ತನಿಖೆ ಮಾಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಆದೇಶದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲು ಲೋಕಪಾಲಕ್ಕೆ ತನಿಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಬೇಕಾಗಬಹುದು.

ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವಿಭಾಗ:

7. ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಲೋಕಪಾಲರು ಆದೇಶಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ದೂರಿನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು.
8. ದೂರುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು.
9. ಅಪರಾಧ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲರು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಧಾನಿಗಳು ವರದಿಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಬಹುದು.

ಲೋಕಪಾಲರ ಅಧಿಕಾರ:

1. ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಮತ್ತು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಲು ಲೋಕಪಾಲರು ಆದೇಶಿಸಬಹುದು. ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
2. ಸಿವಿಲ್ ಕೋರ್ಟಿನ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.
3. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
4. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದಂತೆ ಲೋಕಪಾಲರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಲೋಕಪಾಲರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ದೂರುಗಳು

- ಲೋಕಪಾಲರು ತನಿಖೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ದೂರು ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.
- ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲರು ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಅಥವಾ ಸದಸ್ಯನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸಿ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಆದೇಶಿಸಬಹುದು.
- ಲೋಕಪಾಲರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರವೇ ತನಿಖೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ.

ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆ

- ಲೋಕಪಾಲ ಬಜೆಟ್‌ನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ, ಕಂಟ್ರೋಲರ್ ಮತ್ತು ಆಡಿಟರ್ ಜನರಲ್ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಇದರ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ದಂಡ:

- ಸುಳ್ಳು ದೂರುಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ 2 ವರ್ಷದಿಂದ 5 ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಸಜೆ + ಕನಿಷ್ಠ ರೂ 25,000 ನಿಂದ ರೂ. 2 ಲಕ್ಷದ ವರೆಗೆ ದಂಡ
- ಅಪರಾಧ ಸಾಭೀತಾದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳುದೂರುದಾರರು ಖಿಟ್ಟೆ ವ್ಯಚ್ಛದ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ನೀಡುವಂತೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶಿಸಬಹುದು.

ಅನುಬಂಧ-2

ಅಣ್ಣತಂಡದವರು ತಮ್ಮ ಜನಲೋಕಪಾಲವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಲೋಕಪಾಲದೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿರುವ
ಹೋಲಿಕೆ

ವಿಷಯ	ಅಣ್ಣ ತಂಡದವರ ನಿಲುವು	ಸರ್ಕಾರದ ನಿಲುವು	ಅಣ್ಣ ತಂಡದವರ ಟಿಪ್ಪಣಿ
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ	ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ದೂರುಗಳ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಲೋಖಪಾಲರಿಗೆ ಇರಬೇಕು. ಸುಳ್ಳು ದೂರುಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ತಕ್ಕ ರಕ್ಷಣೆ ಬೇಕು	ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಬೇಕು.	ಈಗ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರೋಧಕಾಯ್ದೆಯನ್ವಯ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಸಿ.ಬಿ.ಐ. ಇಂತಹ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಬೇಕು.
ನ್ಯಾಯಾಂಗ	ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮೇಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ದೂರುಗಳನ್ನು ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಇರಬೇಕು. ಸುಳ್ಳು ದೂರುಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ತಕ್ಕ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಇರಬೇಕು.	ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಲೋಕಪಾಲರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿರಬೇಕು.	ಸರ್ಕಾರ ಇದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಮಸೂದೆ (ಜಿ.ಎ.ಬಿ)ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಯಸುತ್ತದೆ. ಇದರನ್ವಯ ಒಬ್ಬ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಮೇಲೆ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲು ಅದೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಎರಡು ಮಂದಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು

			<p>ಮತ್ತು ಅದರ ಒಬ್ಬ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯು ಅನುಮತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜೆ.ಎ.ಬಿ.ಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಹಲವು ಕುಂದುಗಳಿವೆ. ಜೆ.ಎ.ಬಿ. ಸಶಕ್ತ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮಸೂದೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕಾರವಾಗಿ ಜಾರಿಯಾದರೆ ನಮಗೆ ಜೆ.ಎ.ಬಿ. ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.</p>
ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರು	<p>ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಅಥವಾ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಲು ಲಂಚ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ದೂರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಇರಬೇಕು.</p>	<p>ಸರ್ಕಾರ ಇದನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದೆ</p>	<p>ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಅಥವಾ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಲು ಲಂಚ ಪಡೆಯುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯೇಟು. ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಧೋರಣೆ</p>

			ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ಇತ್ತಂತೆ.
ದೂರು ಪರಿಹಾರ	ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರಜೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಭ್ರಷ್ಟನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಆತನನ್ನು ದಂಡಿಸಬೇಕು.	ದಂಡನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕು ಕೇವಲ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.	ಮೇ 23, 2011 ರಂದು ಸರ್ಕಾರ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನಂತರ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದೆ.
ಸಿ.ಬಿ.ಐ.	ಸಿ.ಬಿ.ಐ. ನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಗ್ರಹ ದಳವನ್ನು ಲೋಕಪಾಲ್ ಜೊತೆಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಬೇಕು.	ಸಿ.ಬಿ.ಐ.ಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಡಬಯಸುತ್ತದೆ.	ಸಿ.ಬಿ.ಐ.ಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಿ.ಬಿ.ಐ.ಯನ್ನು ಆರ್.ಟಿ.ಐ.ಯಿಂದ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ತನಕ ಸಿ.ಬಿ.ಐ. ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಲೋಕಪಾಲರ ಆಯ್ಕೆ	1. ಇಬ್ಬರು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ನಾಲ್ಕು	1. ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಐದು ಮಂದಿ ಆಡಳಿತ	ಸರ್ಕಾರ ತಾನು ಬಯಸಿದ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನು ಮತ್ತು

	<p>ಮಂದಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂವಿಧಾನ ತಜ್ಞರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಬೇಕು.</p> <p>2. ಲೋಕಪಾಲದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಮೊದಲ ಮಟ್ಟದ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲು ನಿವೃತ್ತ ಸಂವಿಧಾನ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿ ಇರಬೇಕು.</p> <p>3. ವಿಸ್ತೃತ ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ ೨ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.</p>	<p>ಪಕ್ಷದಿಂದ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲೂ ಆರು ಮಂದಿ ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿರುವ ಈ ಸಮಿತಿ ಕೇವಲ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕ, ದುರ್ಬಲ ಮತ್ತು ವಿಧೇಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶ.</p> <p>2. ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಮಿತಿ ಆರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗ ವ</p>	<p>ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಿಸಬಹುದು. ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ, ಮೇ 7ರಂದು ನಮ್ಮ ಸಲಹೆಗಳನ್ನುಸರ್ಕಾರ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಮಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ ರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಿನ್ನೆಡೆದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ.</p>
--	--	--	--

		<p>ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.</p> <p>3. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅನ್ವೇಷಣಾ ನಿತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಮಿತಿಯು ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ಬಯಸಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.</p>	
<p>ಲೋಕಪಾಲರ ಉತ್ತರಾದಾಯಿತ್ವ</p>	<p>ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆ ಕೂಡ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.</p>	<p>ಸರ್ಕಾರ ಮಾತ್ರ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.</p>	<p>ಲೋಕಪಾಲರ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉಳಿಕೆ ಎರಡೂ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಸರ್ಕಾರದ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಉನ್ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಿರೋಧಾಭಾಸ.</p>
<p>ಲೋಕಪಾಲದ ನೌಕರ ವರ್ಗದ</p>	<p>ಸ್ವಂತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಲೋಕಪಾಲ</p>	<p>ತನ್ನ ನೌಕರವರ್ಗದ ಬಗೆಗಿನ</p>	<p>ಸರ್ಕಾರದ ಲೋಕಪಾಲ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ತನಗೆ</p>

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ	ನೌಕರವರ್ಗದ ಮೇಲಿನ ದೂರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು	ದೂರುಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ತನಿಖೆ ಮಾಡುವರು. ಇದು ವಿರೋಧಭಾಸ.	ತಾನೇ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಲಹೆ ಲೋಕಪಾಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.
ವಿಚಾರಣಾ ರೀತಿ	ವಿಚಾರಣಾ ರೀತಿಯು ಇತರೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳಂತೆ ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಸಿ. ಕಾನೂನುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ವಿಚಾರಣೆಗಳ ನಂತರ ಎಫ್.ಐ.ಆರ್. ದಾಖಲಿಸಬೇಕು. ತನಿಖೆಯ ನಂತರ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ತರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯಬೇಕು.	ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಸಿಯನ್ನು ತಿದ್ದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆರೋಪಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಲ ವಿಚಾರಣೆಯ ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಆರೋಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎಫ್.ಐ.ಆರ್. ಯಾಕೆ ದಾಖಲಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗುವುದು. ತನಿಖೆಯ ನಂತರ ಪುನಃ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳನ್ನೂ	ಈ ವಿಚಾರಣಾ ನೀತಿಯು ತನಿಖೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಸಾರಗುಂದಿಸಬಹುದು. ಆರೋಪಿಗೆ ಪ್ರತಿಹಂತದಲ್ಲೂ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ತನಿಖೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲ ಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟವರ ಸುರಕ್ಷತೆಗೂ ಅಪಾಯ. ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ತನಿಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಡತೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಇದು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

		<p>ಆರೋಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮ್ ಯಾಕೆ ಹೂಡಬಾರದು ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹೊಸಬರ ಮೇಲೆ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮೊಕದ್ದಮ್ ಹೂಡಬೇಕೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು.</p>	
<p>ಕೆಳಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು</p>	<p>ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿರೋಧಿ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕಾರೀ ನೌಕರರೂ ಲೋಕಪಾಲರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.</p>	<p>'ಎ' ಗುಂಪಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಲೋಕಪಾಲರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.</p>	<p>ಕೆಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಹೊರಗಿಡುವ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಿ.ಬಿ.ಐ.ಯನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ತಂತ್ರವಿರಬಹುದು.</p>
ಲೋಕಾಯುಕ್ತ	ಕೇಂದ್ರದ ಲೋಕಪಾಲ	ಕೇಂದ್ರದ	ಶ್ರೀ ಪ್ರಣವ್

	<p>ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಲೋಕಾಯುಕ್ತರಿಗೆ ಒಂದೇ ಮಸೂದೆ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು</p>	<p>ಲೋಕಪಾಲರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಸೂದೆ.</p>	<p>ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರದ ಆರ್.ಟಿ.ಐ.ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕವೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ನೆನಪಿಸಲಾಯಿತು.</p>
<p>ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವವರ ರಕ್ಷಣೆ</p>	<p>ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನೊಂದವರಿಗೆ ಲೋಕಪಾಲ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡಬೇಕು.</p>	<p>ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲ.</p>	<p>ಸರ್ಕಾರದನ್ವಯ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೊಸ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಸೂದೆಯ ಕರಡು ಕಳಪೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಸಂಸತ್ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯ ಅತಿ ಕಳಪೆ ಮಸೂದೆ ಎಮದ ಉತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಂತಿ ನಟರಾಜನ್ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಮೇ 23ರ ಕರಡು ಜಂಟಿ</p>

			ಸಮಿತಿಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವವರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.
ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಧಿಶ ಪೀಠ	ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಅಪೀಲುಗಳನ್ನು ಅವಗಾಹನೆಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸಲು ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಧಿಶರ ಪೀಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.	ಇದನ್ನು ಸೇರಿಸಿಲ್ಲ.	ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಮನವಿಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ 25 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಕಳೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇದು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಬೇಕು.
ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಸಿ.	ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಏಕೆ ತುಂಬಾ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ	ಇದನ್ನು ಸೇರಿಸಿಲ್ಲ.	

	<p>ಪದೇ ಪದೇ ಬರುವ ತಡೆಯಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.</p>		
<p>ಭ್ರಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯುವುದು</p>	<p>ತನಿಖೆಗಳ ನಂತರ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೇಸು ಹಾಕುವುದಲ್ಲದೆ ಲೋಕಪಾಲರ ನ್ಯಾಯ ಪೀಠವು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ವಜಾ ಮಾಡಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಮುಕ್ತ ವಿಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.</p>	<p>ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ವಜಾ ಮಾಡಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೇರಿದಾಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಲಾಭದಾರಿಗಳು. ಹಿಂದೆ ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಬದಲು ಸಂಭಾವನೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.</p>	<p>ಭ್ರಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಮದ ವಜಾ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅದೇ ವಿಭಾಗದ ಮಂತ್ರಿಯ ಬದಲಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು.</p>
<p>ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ</p>	<p>1. 10 ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಸಜೆ.</p>	<p>10 ವರ್ಷದ ಸಜೆಯ ಮಿತಿಯಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ</p>	

	<p>2. ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಚಿ.</p> <p>3. ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ದಂಡ.</p> <p>4. ತಪ್ಪು ಸಾಬೀತಾದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಉದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು 'ಕಪ್ಪು ಪಟ್ಟಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹರನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು .</p>	<p>ಯಾವ ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಲ್ಲ.</p>	
ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ	<p>ತಮ್ಮ ಆಯವ್ಯಯದ ಅಂದಾಜನ್ನು ಲೋಕಪಾಲದ 11 ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರು ಸೇರಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರೆ.</p>	<p>ಕೇಂದ್ರದ ವಿತ್ತ ಸಚಿವರು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರೆ.</p>	<p>ಲೋಕಪಾಲದ ವಿತ್ತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಇದು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.</p>
ನಷ್ಟವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು.	<p>ತನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಯಾವುದೇ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಲೋಕಪಾಲರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ</p>	<p>ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಲ್ಲ.</p>	<p>2-ಜಿ ಹಗರಣ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮುಂದುವರಿಯಲು ಬಿಡುವ ಬದಲು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ತಡೆಯ</p>

	ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಲೋಕಪಾಲ ಪಡೆಯಬಹುದು.		ಬೇಡವೇ?
ಫೋನ್ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕೇಳುವುದು	ಲೋಕಪಾಲರು ಮಾತ್ರ ಅನುಮತಿ ನೀಡಬಹುದು.	ಗೃಹ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವರು.	ಯಾರಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಅವರ ಕೆಳಗೆ ಗೃಹ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ತನಿಖೆಗಳನ್ನು ಇದು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಬಹುದು.
ಎನ್.ಜಿ.ಒ.	ಸರ್ಕಾರೀ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಪಡೆಯುವ ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ	ಎಲ್ಲಾ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ.	ಎನ್.ಜಿ.ಒ.ಗಳ ಕೈಯನ್ನು ತಿರುಚುವ ಒಂದು ವಿಧಾನ.